

Avlingssvikt - klimabetingede tap

Publisert: 22.04.2010 Oppdatert: 06.02.2018

Jordbruksforetak med vesentleg avlingssvikt kan søke om erstatning. **Avlingssvikten må ha ei klimatisk årsak som det ikkje er mogleg å sikre seg mot.** Erstatning føresett at det er godt dokumentert at det er ein klimatisk skade som er årsak til avlingssvikten.

- **Dokumenter klimaskaden og gi melding om mulig avlingssvikt**

I søknaden er det svært viktig at foretaket kan dokumentere årsakssammenheng mellom skaden og klimatiske forhold. I tillegg til å framlegge god dokumentasjon skal foretaket gi melding til kommunen om skaden, slik at kommunen har mulighet til å kontrollere arealet på et tidspunkt der klimaskaden kan påvises. Kommunens feltkontroll vil også kunne avdekke andre skadeårsaker, som f.eks. ugras eller plantesykdommer.

Foretaket skal vurdere om hele avlingssvikten skyldes klimaskade eller om hele eller en andel av avlingssvikten skyldes dyrkningstekniske forhold. Søknaden skal inneholde en god beskrivelse av skaden samt god dokumentasjon. Vilkkåret i forskriften «melding uten ugrunnet opphold» understreker foretakets ansvar for at skaden dokumenteres.

God dokumentasjon kan være en bekreftelse på klimautfordringer fra kommunen eller et profesjonelt fagmiljø. Annen god dokumentasjon vil f.eks. være skadeomfang i hele områder eller meteorologiske data. Bilder kan gi god tilleggsinformasjon.

Kommunens feltkontroll gir godt grunnlag for kommunens vurdering og beskrivelse av skaden i søknadsskjemaet. Fylkesmannen har ikke samme lokalkunnskap som kommunen og er avhengig av kommunens og søkers vurdering av skadeårsak. I de tilfellene der kommunen ikke har vært på feltkontroll, er god dokumentasjon avgjørende for retten til erstatning..

- **Korleis søke?**

Fristen for å søke om erstatning for avlingssvikt er **31. oktober** det året skaden oppsto.

Søk elektronisk via innlogging i Altinn: [Gå til søknadsskjema](#)
Bruk MinID eller BankID for å logge deg på.

Når du søker elektronisk er ein del av opplysningane dine fylt inn på førehand, og du får rettleiing i utfyllinga i høgremarg i det elektroniske søknadsskjemaet. Etter du har fylt ut søknaden klikkar du på «Send inn» og søknaden blir automatisk sendt til kommunen. Du får moglegheit til å få tilsendt kvittering til e-postadressa di. Kvitteringa gjev deg tryggleik for at du kan dokumentere at søknaden er sendt innafor fristen.

Du kan når som helst gå til «Mitt landbruksforetak» i Altinn for å sjå statusen for søknaden. Sjå også [landbrukserstatning - veiledning for pålogging](#). Kontakt kommunen om du har spørsmål eller treng hjelp med å fylle ut søknaden.

Du kan også levere søknad om erstatning på papir. [Søknadsskjemaet finner du her](#), eller det kan fås ved henvendelse til kommune.

- **Krav til å forebygge tap**

Heile eller delar av erstatninga kan bli avkorta dersom foretaket ikkje har dreve på ein fagleg forsvarleg måte og gjort det som ein normalt kan rekne med for å forebygge tap. Sjølv om avlingsskaden er klimabetinga kan erstatningen bli redusert dersom arealet for eksempel er dårleg drenert eller om det er mykje ugras.

Faglig forsvarlig = god agronomi

:

- Art og sort skal vere tilpassa normale klimatiske forhold
- Arealet skal vere godt drenert
- Avlinga må bli hausta
Punktlisten er ikke uttømmende.

Krav til å hauste arealet – unntak fra hausteplikta

Konsekvensen av ikkje å hauste arealet er at retten til erstatning fell bort. Kommunen eller fylkesmannen kan gje deg unntak frå hausteplikta i særlege tilfelle. Du må i slike tilfelle innhente ei stadfesting (bekreftelse) frå kommunen eller fylkesmannen på at det er gjeve unntak frå hausteplikta. Dei vil i slike tilfelle gjennomføre ei befarings- og estimere kor mykje uhausta avling som skal inngå i erstatningsutrekninga.

Det kan unntaksvis bli gjeve erstatning for uhausta areal:

- ved ekstraordinære vanskelege hausteforhold
- der haustekostnadane overstig verdien av avlinga
- dersom avlinga blir rekna for å vere for lita eller av for dårlig kvalitet
Moglegheitene for innhausting må nyttast i den grad det går også ved vanskelege innhaustingsforhold. Det er berre mengdetap som blir erstatta. Kvalitetstap blir berre dekkja ved spesielle skader i frukt- og bærproduksjon.

- **Utrekning av avlingssvikt**

Berre skader som skuldast klimatiske forhold blir erstatta. Avlinga i skadeåret må vere mindre enn 70 % av gjennomsnittsavlinga for vekstgruppa for å utløyse grunnlag for erstatning. Det er med andre ord ein egenrisiko på 30 %.

Gjennomsnittsavlinga blir som hovudregel rekna ut frå avling per dekar fra dei fem siste åra. Unntaket er ved avlingssvikt i grovfôrproduksjon til egne husdyr. Grovfôravlinga blir i slike høve målt opp mot den fastsette normavlinga i kommunen. Du kan finne normavlinga for din kommune i [§ 14 i forskriften](#). I salgsproduksjonar blir erstatninga per vekst rekna ut etter skadeårets areal i dekar multiplisert med gjennomsnittsavlinga for veksten i kg pr. dekar. Deretter trekkjast 30 % egenrisiko, avling i kg i skadeåret og andel avlingssvikt som ikkje er klimabetinga. Denne summen multipliseres med fastsatt sats for veksten i kr/kg. Sparte høstekostnader trekkes ifra til slutt.

Maksimal utbetaling per vekstgruppe er **kr. 750 000**. Utrekna erstatning **under kr 5000** blir ikkje utbetalt.

Vekstgruppene under ordningen er:

- **Grovfôr**
- Korn
- Frukt
- Bær
- Poteter
- Grønnsaker

- **Spesielle reglar for grovfôrerstatning**

Fôranalyser for å dokumentere lave fôrverdier

Erstatninga skal gis for tapte fôrenheter, jf. sats- og beregningsforskriften § 8. Grovfôrets fôrverdi er avgjørende for mengde fôr som må til for å dekke dyrenes fôrbehov.

Muligheten for å korrigere normen for fôrenheter pr kg ved dokumentert lave fôrverdier og lavt tørrstoffinnhold videreføres, også for tap i vekståret 2017, jf. tillegg til rundskriv 2016-29:

«Standard fôrverdier jf. § 15 i det oppmålte lageret kan fravikes dersom foretaket kan legge frem dokumenterte fôranalyser som viser at det aktuelle fôrmiddelet har vesentlig lavere fôrverdier enn normene. Søkers dokumenterte fôrverdier kan benyttes i erstatningsberegninga når fôranalysen avviker mer enn 30 % fra fôrnormen i § 15 i sats- og beregningsforskriften. Det må foreligge 2 representative fôranalyser pr. 200 da pr. slått»

Ettersom denne avklaringa kommer sent, blir det mulighet til å ettersende fôranalyser. Søker må i søknaden gi beskjed om at fôranalyser vil bli ettersendt, slik at behandling av disse sakene ikke påbegynnes før dokumentasjonen er mottatt.

Arealet og beregninga

Arealet i utrekninga er avgrensa til grovfôrarealet i produksjonskodane 210 *fulldyrka eng*, 211 *overflatedyrka eng* og 213 *andre grovfôrvekster* i søknad om produksjonstilskot. Innmarksbeite blir ikkje rekna med som grovfôrareal under denne ordninga.

Dersom du produserar grovfôr til egne husdyr blir erstatninga rekna ut på grunnlag av føretaket sitt grovfôreareal multiplisert med normalavling per dekar. Det blir trukke ifrå 30 % egenrisiko og deretter avlinga i skadeåret. Summen blir multiplisert med fastsett sats i [§ 14 i forskrifta](#).

Denne måten å rekne på var ny i 2014 og gjev ei enklare, meir forutsigbar og brukarvennleg erstatningsordning. Kravet til dokumentasjon og datagrunnlag er redusert. Tidligere blei gjennomsnittsavlinga utrekna ut frå føretaket sitt fôrbehov.

Produserar du grovfôr for salg blir erstatninga rekna ut som i andre salsproduksjonar.

- **Avlingssvikt eller naturskade?**

Fakta om erstatningsordningar for landbruksføretak

Det offentlege kan dekke delar av tap som det ikkje er mogleg å teikne forsikring for. To ulike erstatningsordningar er aktuelle i slike situasjonar, det er erstatning etter naturskade og erstatning etter avlingssvikt. Landbruksdirektoratet forvalter begge ordningane.

Kva lurar du på?	Erstatning frå Statens naturskadefond	Erstatning frå avlingssviktordninga (klimabetinget skade)
Meldefrist	Kontakt forsikringssselskapet for å registrere skade – og sjekke kva dei dekker. Meldefrist for den offentlige naturskadeordningen er som søknadsfristen	Dokumenter skaden. Meld frå til kommunen så raskt som mogleg (utan ugrunna opphold) ved fare for avlingssvikt. Kommunen skal ha moglegheit til å kontrollere årsaken til skaden (klimabetinget årsak). Kommunens kontroll er den beste form for dokumentasjon. Kommunen plikter bare å kontrollere 10 % av innmeldte skader. I de tilfellene kommunen ikke har vært på feltkontroll, er god dokumentasjon avgjørende for retten til erstatning
Søknadsfrist	Tre (3) månader etter skaden har skjedd	31. oktober
Kva kan du søke om å få erstatta gjennom offentlig ordning	Skade på blant annet produksjonsareal, jord og skog (ikkje stormskog). Skade på vegar (gardsveg, skogsbilveg osv.).	Tapt avling.
Kva må du gjere sjølv	Du må dokumentere skada i form av bl.a. bilder, beskrivelser og kostnadsoverslag fra entreprenør. Naturskadeordningen	Du har ei tapsavgrensingsplikt etter erstatningsreglane. Avhengig av når på året skada har oppstått kan det f.eks. være å så på nytt og/eller hauste avlingen.
Egenandel	30 % av de første 100 000 kroner, plus 15 % av beløpet som overstiger 100 000 kroner.	30 % av normalt avlingsnivå for denne veksten hos deg.
Kven behandlar saka	Statens naturskadeordning (Landbruksdirektoratet) behandlar søknaden og fastsetter erstatning på grunnlag av dokumentasjon i saken.	Fylkesmannen fattar vedtak om erstatning for avlingssvikt. Landbruksdirektoratet er klageinstans. Søk elektronisk på www.landbruksdirektoratet.no .
Når får du utbetaling	Hovudregelen er at vedtak er fatta og skaden skal vere utbedra før utbetaling av erstatninga. Du kan søke om forskudd og delutbetaling.	Så snart vedtak er fattet får du utbetalt erstatninga (1-4 mnd, eller lenger i år med stort skadeomfang).

Følg med på www.landbruksdirektoratet.no

Landbruksdirektoratet vil løpende oppdatere spørsmål og svar på våre nettsider når nye problemstillinger oppstår både for naturskader og avlingsskader.

[Les mer om erstatningsordningen ved avlingssvikt og korleis du søker](#)

[Her finn du mer informasjon om erstatning etter naturskadeordningen](#)